

REFERÁTY

AKTUÁLNE OTÁZKY A METÓDY TERMINOLOGICKEJ PRÁCE

Spoločným menovateľom terminologickej práce v 21. storočí je jej variabilita, využívanie IT technológií, nevyhnutnosť spracovávať veľké množstvo informácií a zaznamenávať dynamiku ich zmien, ako aj dôraz na viacjazyčnosť terminologických produktov. Koncom roka 2015 sa uskutočnili tri zahraničné medzinárodné podujatia, z ktorých každé svojím spôsobom reflektovalo aktuálne požiadavky na terminologickú prácu a jej výsledky, ako aj na aktualizáciu ISO noriem týkajúcich sa terminológie.

Hlavným cieľom konferencie *Crossing Borders – Terminological Resources and Open Science*, na ktorej sa v dňoch 29. – 30. októbra 2015 vo fínskych Helsinkách zúčastnila J. Levická, bolo prezentovať výsledky 5-ročného terminologického projektu budovania *Banky fínskej terminológie umení a vied* (<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Termipankki:Etusivu/en>, ďalej BFT) a zároveň diskutovať o problémoch pri riešení tohto projektu a plánoch do budúcnosti. Ide o ojedinelý príklad terminologickej práce nielen svojím rozsahom, ale najmä z hľadiska úspešného zapojenia širšej verejnosti. Názov konferencie príznačne naznačoval filozofiu tohto projektu, ktorý paralelne prekračuje viaceré hranice: hranice jazykov, hranice vedných disciplín a odborov a napokon hranice medzi vedou a verejnosťou. Celkovo sa tomuto projektu venovalo päť z jedenástich príspevkov konferencie a jeden poster.

Myšlienku vytvorenia národnej terminologickej banky možno nájsť vo fínskej jazykovej a vedeckej politike, konkrétne v akčnom pláne fínskej vlády z roku 2009, ktorý odporúča paralelné používanie fínčiny a angličtiny. Takéto riešenie by umožnilo vedcom diskutovať vo vlastnom jazyku a zároveň by zabezpečilo prístup verejnosti k výsledkom vedeckej práce. V druhom rade sa jej vybudovaním sleduje cieľ zachovania a rozvoja fínčiny v situácii, keď do vedeckej sféry vo Fínsku čoraz viac preniká angličtina.

Aj keď ide o fínsku terminologickú banku, ktorú spravuje Helsinská univerzita spolu s Fínskou akadémiou, neobmedzuje sa len na fínčinu – jazykové hranice prekračuje jednak zaraďovaním cudzojazyčných ekvivalentov a definícií, jednak zahŕňa aj menšinové jazyky používané vo Fínsku. Napokon, internacionálny rozmer je terminológii a terminologickej práci inherentný, ani v súčasnosti sa totiž nezaobíde bez skúmania medzijazykových vzťahov.

Budovanie BFT sa začalo v roku 2010 tromi pilotnými projektmi z oblasti botaniky, lingvistiky a právnej vedy, v súčasnosti ponúka terminologické systémy v 29 vedných odboroch a celkovo obsahuje viac ako 37 000 pojmových záznamov a viac ako 300 000 k nim prislúchajúcich termínov v rôznych jazykoch.

Z hľadiska softvérového riešenia siahol autorský kolektív netradične po licenčne voľnej a dostupnej platforme sémantickej MediaWiki, ktorú upravuje podľa potrieb a požiadaviek čiastkových terminologických projektov v jednotlivých oblastiach.

Novátorským riešením projektu terminologickej databázy je zapojenie verejnosti do jej tvorby. Autori na vedeckom fóre poukázali na fakt, že pri obmedzenom či výberovom zapojení verejnosti, čo nazvali termínom *niche-sourcing*, sa šetrí finančné prostriedky a zároveň sa prenáša zodpovednosť za kvalitu a aktualizáciu terminologických informácií na konkrétnych spracovateľov, v prípade BFT konkrétnych vedcov, postgraduálnych študentov a vedecké spoločnosti. Fínsko má výhodu v dlhodobej tradícii spolupráce odborníkov a verejnosti a tiež v existencii učených spoločností.

Ako však uviedla Tiina Onikki-Rantajääskö, hlavná riešiteľka projektu z Helsinskej univerzity, nie v každom odbore odozva laickej či odbornej verejnosti splnila očakávania, a to napriek mnohým snahám najmä vo forme organizovania seminárov a prezentácií. Napríklad do pilotného projektu zameraného na terminológiu lingvistiky bolo pozvaných celkovo 150 lingvistov s akademickou hodnosťou PhD. a vyššou, v skutočnosti však spolupracuje len niekoľko z nich. Na porovnanie, celkovo sa do všetkých projektov BFT zaregistrovalo 600 ľudí, z toho cca 300 expertov, pričom mesačnú pracovnú aktivitu v priemere vykazuje maximálne 30 z nich. T. Onikki-Rantajääskö podotkla, že v BFT sa využili aj existujúce zdroje, ktoré majú tvorcovia k dispozícii v elektronickej verzii, čo, samozrejme, predpokladalo vyriešenie autorských práv.

T. Onikki-Rantajääskö na záver zdôraznila, že úspešné pokračovanie BFT a jej rozvoj predpokladá zahrnutie terminologickej práce medzi akademické výstupy a zároveň využívanie BFT ako didaktickej pomôcky pri príprave na prednášky alebo diskusie so študentmi. V ďalšej fáze BFT sa plánuje dopĺňanie cudzojazyčných ekvivalentov, vývoj automatických nástrojov na extrakciu termínov, definícií a ekvivalentov z odborných korpusov špecializujúcich sa na konkrétne oblasti v spolupráci s iniciatívou FIN-CLARIN a v neposlednom rade tiež aktualizáciu údajov.

Špecifický projekt v rámci BFT predstavuje spracovanie právnej terminológie v jednotlivých čiastkových disciplínach, ktorú organizačne zastrešila Fínska právnická asociácia. Celkovo tak v tejto oblasti pôsobí takmer 200 prispievateľov v dvojstupňovej edičnej štruktúre, pričom všetky terminologické záznamy, resp. celé články, nesú podpis autora, aby sa zdôraznila kvalita a aby sa zároveň mohli vykázat' ako akademické výstupy. Heikki E. S. Mattila z Laplandskej univerzity upozornil, že sa v tomto projekte osvedčilo pripraviť autorom materiál na spracovanie, najmä články zo 7-zväzkového diela *Encyclopaedia Iuridica Fennica* (1994 – 1999), z ktorého sa podarilo do BFT zapracovať až dve tretiny. V súvislosti s cudzojazyčnými ekvivalentmi upozornil, že na rozdiel od iných oblastí v BFT ich nezaraďovali aj vzhľadom na zložitosť právnej komparatistiky. Druhou odlišnosťou je rozsah článkov, ktorý takisto vyplýva zo špecifickosti práva: H. E. S. Mattila zdôraznil význam encyklopedických informácií pri interpretácii a správnom pochopení právnych termínov, preto výsledný terminologický záznam alebo skôr článok v oblasti práva obsahuje v časti komentár dva alebo tri odseky, okrem toho ponúka skrytý text v dĺžke dvoch až troch strán, ktorý poukazuje na geografický a komunikačný rozsah používania daného termínu/pojmu, štruktúru a obsah príslušnej legislatívy nielen vo Fínsku, ale v celej Škandinávii.

Päťročná existencia BFT zaznamenala aj experimentálny interdisciplinárny terminologický projekt v humanitných vedách, do ktorého sa zapojili akademici z oblasti filozofie, literárnej vedy, semiotiky, estetiky a divadelnej vedy, ktoré sú podľa členov riešiteľského kolektívu vo svojej podstate interdisciplinárne. Cieľom projektu bolo vytvoriť množinu inter-

disciplinárnych termínov a navrhnúť k nim definície a výklady, o ktorých diskutovali a ktoré analyzovali na otvorených seminároch a prednáškach. Tiina Käkelä-Puumala z Univerzity v Turku a Markku Roinila z Helsinskej univerzity ako príklad práce tohto tímu na konferencii predstavili analýzu termínu *realizmus* a najmä pojmov, ktoré vo filozofii a v literárnej vede tento termín označuje, čo v slovenskej terminologickej praxi možno charakterizovať ako hľadanie spoločných logických predikátov v jednotlivých disciplínach.

V sekcii posterov sa BFT prezentovala najmä botanickou a mykologickou terminológiou. Ako uviedli zástupkyne riešiteľského kolektívu Vanamo Salo z Fínskeho prírodovedného múzea a Sari Timonen z Helsinskej univerzity, v tejto oblasti je čoraz väčší dopyt po terminológii vo fínčine. Celkovo sa v botanike vytvorilo 2 683 pojmových stránok, ktoré obsahujú 24 242 pomenovaní, z toho 65 % definovaných, zatiaľ čo v mykológii existuje v BFT 558 pojmových stránok obsahujúcich 1 878 pomenovaní, z toho je 55 % definovaných. V oblasti morfológie rastlín spracovali okrem cudzojazyčných termínov aj rôzne pojmové vzťahy, predovšetkým generické, partitívne či asociatívne.

Práve tomuto projektu sa podarilo prepojiť terminologickú prácu s pedagogickou prácou, konkrétne v dvojročnom univerzitnom predmete Úvod do botaniky, ktorého študenti sa stali zároveň tvorcami terminologických záznamov. Prirodzene, tie následne skontrolovali experti. Významným spolupracovníkom bola Fínska biologická spoločnosť Vanamo, z ktorej prispievalo aktívne a dobrovoľne 30 expertov, projekt však krátkodobo zamestnal aj dvoch botanikov v úlohe terminológov na plný úväzok. Riešiteľský tím siahol aj po nevšednom postupe pri výbere a konsolidácii terminológie: v spolupráci s popredným denníkom *Helsingin Sanomat* usporiadal verejné hlasovanie o výstižnom fínskom ekvivalente pre *archaeóny*, organizmy predstavujúce podľa jednej klasifikácie jednu z troch ríš (*archebaktérie*, *baktérie* a *eukaryoty*).

Z ostatných šiestich prednášok vynikli tri, z pohľadu Fínska zahraničné. Henrik Nilsson zo Švédského centra pre terminológiu (<http://www.tnc.se/>) a zároveň predseda Európskej asociácie pre terminológiu (<http://www.eaft-aet.net>, EAFT) sa venoval porovnaniu tradičných a inovatívnych terminologických databáz vrátane tých, ktoré využívajú softvér wiki. Ako protiklad k prezentovanej BFT uviedol projekt svojej materskej inštitúcie – švédsku *Rikstermbanken*, – ktorá vznikla z jej existujúcich zdrojov v roku 2009. Ide o výsledok preskriptívnej terminologickej práce úzkej skupiny expertov. Táto terminologická databáza sa len minimálne prispôsobuje používateľom a nevelmi ráta s ich spätnou väzbou. H. Nilsson sa ďalej zamerával na analýzu atribútu *národný* v označení súčasných terminologických databáz a uviedol viacero možných výkladov: *národný* v zmysle financovania príslušnej vlády alebo chápaný v zmysle prepojenia s národným terminologickým centrom či interpretovaný ako odraz pojmového sveta daného jazyka, alebo vo význame zaradenia jednojazyčnej terminológie, prípadne menšinových jazykov daného štátu, či *národný* v zmysle istého statusu, kvality a tiež dostupnosti. H. Nilsson v tejto súvislosti spomenul medzinárodný workshop a zároveň 6. samit EAFT na tému národných terminologických databáz, ktorý sa konal v Osle v októbri 2012, na ktorom sa účastníci dohodli, že označenie *národný* v súvislosti s terminologickou databázou sa vzťahuje na rozsah spracovanej terminológie, na jej status (t. j. mala by byť uznávaným referenčným zdrojom pre odborníkov a garanciou miestnej jazykovej alebo terminologickej inštitúcie) a na jej prístupnosť (t. j. mal by to byť voľne dostupný zdroj aj z hľadiska autorských práv).

H. Nilsson poukázal aj na súčasné trendy v terminologickej práci, ako je narastanie terminologických údajov na spracovanie, dôraz na opätovné využitie terminologických produktov, ako aj zapojenie širokej verejnosti do terminologickej práce. Na záver podčiarkol význam spolupráce terminológov s novinárskou obcou, ktorá sa osvedčila v jeho inštitúcii: súčasťou skupiny ustávajúcej terminológiu sú aj novinári, čo sa premieta do lepšej propagácie a použitia novej terminológie.

Marita Kristiansen z Nórskej vysokej školy ekonómie sa zaoberala dynamikou ekonomických termínov, konkrétne korpusovou analýzou ekonomických termínov v odborných textoch a novinách. V úvode načrtla právny rámec fungujúci v Nórsku, ktorého cieľom je zachovať nórcinu v odbornej sfére, resp. zabezpečiť jej paralelné používanie s angličtinou. Zodpovednosť kladie legislatíva (*Zákon o vysokých školách* z roku 2009) na nórske inštitúcie vyššieho vzdelávania, ktoré majú na starosti rozvoj odborného jazyka. Ako uviedla M. Kristiansen, Nórska vysoká škola ekonómie v tomto duchu buduje národnú databázu terminológie v oblasti ekonómie a podnikového riadenia a takisto spolupracuje na tvorbe infraštruktúry pre terminológiu, ktorá je súčasťou európskych projektov CLARINO a CLARIN ERIC. Ide o terminologický portál, ktorého cieľom je zhromažďovať terminologické zdroje a umožniť tvorbu terminologických databáz rôznym záujemcom.

V samotnej prezentácii sa M. Kristiansen venovala neologizmom z oblasti ekonómie, ktoré vzhľadom na nedostatok aktuálnej odbornej literatúry hľadala v publicistických textoch, konkrétne v *Nórskom korpuse denníkov* (<http://avis.uib.no/>), ktorý sa buduje od roku 1998 a pravidelne sa dopĺňa. Okrem toho webové stránky tohto korpusu ponúkajú užitočný nástroj na extrakciu neologizmov, ktorý využila, a výsledok podrobila slovtvornej typológii neologizmov týkajúcich sa finančnej krízy. Poukázala aj na možnosť zamerať sa pri určovaní preferovaného termínu nielen na frekvenciu výskytu, ale vziať do úvahy aj časové hľadisko. V ďalšej analýze neologizmov upriamila M. Kristiansen svoju pozornosť na priame výpožičky z angličtiny, hybridy a ekvivalenty získané z odborného blogu a korpusu Národnej banky Nórska. V závere spomenula existenciu terminologického projektu makroekonomickej a finančnej terminológie, ktorého cieľom je zníženie variantnosti prostredníctvom celoštátne akceptovanej a používanej terminológie. V tomto projekte sa využíva ako zdroj paralelný korpus oficiálnych textov Nórskej národnej banky. Aj v tejto súvislosti M. Kristiansen opakovane zdôraznila veľký význam korpusov pre terminologickú prácu a tvorbu terminologických databáz.

Všestranne podnetná bola prezentácia Rity Temmerman z Vrije Universiteit v Bruseli, ktorá sa venovala problematike kontextuality termínov, ako aj všeobecne termínom, deskriptorom a porozumeniu ako výsledku tzv. del'by jazykovej práce, ktorá podľa prednášajúcej prináša viac otázok ako odpovedí. Výhodiskom jej úvah bola účasť na ročnom aktuálne prebiehajúcom projekte, ktorého cieľom je spracovať najmä novú terminológiu z oblasti kvality a testovania potravín vrátane chutí a vôní. Práve táto problematika v sebe zahŕňa kultúrny aspekt vnímania chuti a tiež fakt, že klasifikáciu chutí a vôní sprostredkávajú v prvom rade zmysly a v druhom rade zahŕňa tzv. distribuované poznanie, t. j. spoločnosť vzájomnou interakciou dospieva k významu daných jazykových jednotiek buď štandardizáciou smerom od odborníkov k laikom, alebo opačne, od spotrebiteľov a marketérov k výrobe a kontrole.

V súčasnej dobe sa senzorická analýza kvality potravín opiera o štandardizované postupy, pričom používa slovníky odborne definovaných deskriptorov, ktoré sa snažia objektiv-

ne opísať kvalitatívne a kvantitatívne vlastnosti potravín. Napriek tomu sa v nich objavujú príklady zle definovaných deskriptorov, ako je napríklad *mineralita* vo víne. Tento termín sa objavuje nielen v odborných správach, ale aj na etiketách, no jeho použiteľná definícia neexistuje, nanajvýš sa dá pracovať iba so zoznamom predikátov logického spektra. Nepodarilo sa ju určiť ani na základe objektívnej skúšky, ktorej sa podrobili enológovia. Tento pojem či deskriptor sa však bežne používa pri klasifikácii vína, lebo, ako uviedla Temmerman, má „marketingovú hodnotu a závan tajomnosti“.

Druhým jej príkladom bola terminológia chutí kávy, ktorá predstavuje veľmi komplexnú problematiku závislú od množstva faktorov, kde znovu vstupuje do hry kultúrny aspekt, napríklad pri spôsobe prípravy kávy. Skúmanie chuti a vône a, samozrejme, aj ich opis, majú v rukách odborníci z rôznych oblastí vrátane chémie. S odvolaním sa na Hilaryho Putnama a jeho hypotézu o deľbe jazykovej práce R. Temmerman poukázala na fakt, že porozumenie je tvorivý proces závislý od jazyka, pričom jednotky porozumenia sú výsledkom deľby jazykovej práce a môžu byť terminologizované. Členovia jazykového spoločenstva spolupracujú pri poznávaní presného významu termínov, ktoré používajú; väčšina ľudí si spája väčšinu slov s vágnymi a nie celkom identickými *stereotypmi*, ktoré sú však dostatočné na to, aby si ľudia vzájomne porozumeli v mnohých situáciách. V prípade pochybností sa konečné slovo ponecháva tým členom spoločnosti, ktorí majú status expertov, t. j. referenciu termínov určujú príslušní odborníci.

R. Temmerman v súvislosti so skúmaním terminológie podotkla, že aj terminologické jednotky chápeme v kontexte, a práve dynamický kontext, ktorý považuje za súhrn jazykového, situačného, kognitívneho, kultúrneho a metaforického kontextu, môže pomôcť vysvetliť, prečo je terminologická variantnosť a tiež vágnosť i nejednoznačnosť potrebná v procese porozumenia a deľby jazykovej práce.

Ďalšie dve stretnutia európskych i svetových terminológov, na ktorých sa zúčastnil Miroslav Zumrík, sa konali 3. decembra v Luxemburgu. Išlo o 5. ročník terminologického workshopu TOTh, ktorý zorganizovala Zložka pre koordináciu terminológie (TermCoord) Generálneho riaditeľstva pre preklad (DG TRAD) Európskeho parlamentu a o zasadnutie Európskej asociácie pre terminológiu (EAFT). Európske inštitúcie čelia z prekladateľského a terminologického hľadiska veľkej výzve, pretože musia zabezpečovať preklady vo všetkých úradných jazykoch Únie, čo v súčasnosti predstavuje vyše 550 jazykových kombinácií. Európsky parlament preto zriadil najprv samostatné terminologické oddelenie, ktorého prvotnou úlohou bolo zhromažďovať glosáre a ďalšie terminologické zdroje. Neskôr sa oddelenie doplnilo o zložku IT, výsledkom čoho bolo vytvorenie databázy *Euterpe (European Terminology for the European Parliament)*. Táto databáza sa zlúčila s ďalšími zdrojmi, najmä databázami *Euramis* či *Eurodicautom*, čím v roku 2004 vznikla spoločná terminologická databáza IATE, sprístupnená verejnosti v júni 2007. Databáza IATE v súčasnosti obsahuje vyše 8 miliónov termínov (k 31. 12. 2015 celkovo 33 185 slovenských termínov, z toho 21 979 termínov obsahuje komplexné terminologické informácie). Je preto prirodzené, že sa Európsky parlament v roku 2008 rozhodol zriadiť službu, ktorá by koordinovala činnosti spojené s rýchlo rastúcou a často používanou databázou. Výsledkom bolo vytvorenie inštitúcie TermCoord, ktorá dnes združuje viac ako sto terminológov. Toto oddelenie okrem terminologického výskumu a manažmentu organizuje terminologické semináre, konferencie a workshopy a spolupracuje s terminologickými asociáciami ako EAFT, Infoterm a TermNet.

Workshopy TOTH (*Terminology & Ontology: Theories and applications*) sa usilujú o prepojenie terminológie a ontológie. Ontológia sa v tomto zmysle nechápe ako filozofická disciplína, ale ako konceptuálna štruktúra konkrétnej domény.

Tohtoročný workshop s podtitulom *Terminológia a norma* sa zamerával na terminologickú a normalizačnú prácu v podmienkach globalizovanej spoločnosti, ktorú charakterizuje na jednej strane rozvoj a špecializácia jednotlivých spoločenských a vedných odvetví, na druhej strane prepájanie a sprístupňovanie dát. Tento spoločenský vývoj sa premietol aj do práce v oblasti terminológie, konkrétne do úprav normy o terminologickom názvosloví (ISO 1087-1), resp. o princípoch a metódach terminologickej práce (ISO 704). Časť príspevkov prezentovaných na workshope odkazovala na tieto a ďalšie normy upravujúce terminografiu, lexikografiu, systémy znalostného manažmentu, ako aj aplikácie v oblasti prekladu, spracovania informácií a jazyka. Príspevky odzneli v angličtine a vo francúzštine, autori sa v nich venovali aj práci jednotlivých normalizačných a terminologických komisií.

Vedúci zložky TermCoord Rodolfo Maslias informoval o význame normalizácie a noriem ISO pri terminologickej práci v rámci európskych inštitúcií a načrtnol organizačnú štruktúru Generálneho riaditeľstva pre preklad s vyše tisíc zamestnancami. Potreba normalizovanej podoby informácií v dátových poliach v rámci databázy IATE vyplýva už z faktu, že do nej prispievajú viaceré inštitúcie. Základným dokumentom pri spracúvaní dát je príručka *IATE Handbook*, ktorá má všeobecnú časť a dodatky podľa jednotlivých jazykov a obsahuje pravidlá ukladania a reprezentácie dát v databázach, ako aj pravidlá odkazovania a klasifikáciu spoľahlivosti zdrojov. Databáza obsahuje ISO kódy všetkých jazykov v IATE a využíva základné definície terminologickej práce podľa noriem ISO 1087:1990, 1087-1:2000 (napr. *pojmem, kontext, definícia, označovanie, neologizmus, synonymia*) a spôsob bibliografického odkazovania a označovania zdrojov podľa normy ISO12615:2004.

Kara Warburton, členka pracovnej skupiny ISO/TC 37WG 9, sa vo svojom príspevku venovala registru kategórií dát (*Data Category Registry, DCR*), ktorý bol vytvorený v roku 2008 na základe normy ISO 12620:2009. Kategória dát je výsledkom špecifikácie daného dátového poľa a funguje ako elementárny deskriptor, resp. anotačná značka. Zmyslom Registra je normalizácia kategórií dát s cieľom zvýšiť interoperabilitu jazykových zdrojov a s tým spojeného výskumu. Register v súčasnosti obsahuje vyše 6 000 kategórií dát, čelí však viacerým problémom, ako sú redundantné, duplicitné, nekvalitné či nerelevantné dáta, v praxi nepoužívané funkcie, príliš zložitá štruktúra, ad hoc klasifikácia oblastí jazykových zdrojov či nedostatočný rámec kontroly kvality. Nedostatočnosť vyplýva napríklad z toho, že Register nemá uspokojivo vypracovanú definíciu kľúčových termínov ako *kategória dát* alebo *jazykový zdroj* ani jasne odlišené termíny *kategória lingvistických dát (linguistic data category)* a *lingvistický pojem (linguistic concept)*.

V ďalších príspevkoch Daniela Vellutina z univerzity v Salerne a Francesca Rossiho a Rodolfa Maslias a z Európskeho parlamentu referovali autori o projekte sémantickej interoperability v rámci databázy IATE. Mungkhsegseg Namsrai z Mongolskej akadémie vied sa venovala normalizácii mongolskej terminológie z hľadiska jej historických predpokladov, súčasnej situácie, práce terminologických komisií a budúcich úloh. Sandra Cuandrado z Európskej asociácie pre preklad podala prehľad o práci terminologických komisií v katalánskom kontexte.

Workshop uzavrel svojim vystúpením John Hall z normalizačného konzorcia Object Management Group, účastníkom podujatia predstavil návrh normy obchodnej angličtiny pod

označením SBVR (*Semantics of Business Vocabulary and Business Rules*), ktorý sa opiera o medzinárodné normy ISO 1087-1 a ISO 704. Tento návrh sa zameriava na termíny používané napríklad v obchodných zmluvách alebo návodoch. Ako J. Hall ukázal na niekoľkých príkladoch z vlastnej praxe, nejednoznačnosť, resp. meniaci sa význam príslušných termínov môže viesť k neefektívnej komunikácii i k výrazným finančným stratám. Definícia pojmu, ktorý je označený termínom, sa môže postupom času meniť, čo vedie k situácii, že sa termín stane označením iného pojmu. Pozornosť pritom treba venovať nielen substantívnym termínom, ale aj slovesám, ktoré sú často prehliadané a považované za automaticky zrozumiteľné, hoci nezriedka absentuje ich explicitná definícia.

Po skončení konferencie sa v užšom kruhu konalo každoročné zasadnutie Európskej asociácie pre terminológiu (EAFI). Obsahom stretnutia bola okrem schvaľovania výročnej správy i diskusia, ktorá sa týkala štatútu a spôsobu odovzdávania bienálnych cien EAFI za najlepšie terminologické diela – Medzinárodnej ceny za aplikovaný terminologický výskum a rozvoj (ARD) a Medzinárodnej ceny za vynikajúce výsledky v teoretickom, resp. základnom výskume v oblasti terminológie (TFR).

V ďalšej časti stretnutia sa účastníci z jednotlivých krajín zaoberali plánmi a víziami terminologickej práce. Asociácia prijala ponuku Zložky pre koordináciu terminológie (TermCoord) na zorganizovanie jubilejného dvadsiateho samitu EAFI, ktorý sa bude konať 14. – 15. novembra 2016 opäť v historickej budove Európskeho parlamentu. Summit s predbežnou témou *Vízie a ohliadnutia (Visions and revisions)* sa zameria na nové výzvy v oblasti terminológie, napríklad v oblasti vzdelávania odborníkov.

Uvedené terminologické podujatia naznačili súčasné trendy v terminologickej práci a teórii. Ako ukázali prezentácie a diskusie, okrem nevyhnutnosti zahrnúť do terminologickej práce dimenziu viacjazyčnosti sa do popredia dostáva potreba zaznamenať a analyzovať novovznikajúcu lexiku v reálnom čase, čo najviac napomáhajú dnešné možnosti a nástroje korpusovej lingvistiky. Celkovo možno skonštatovať, že v rámci daných troch podujatí sa prezentovali dve línie terminologickej práce: tradičná normalizačná, vyúsťujúca do tvorby noriem, ktorá sa opiera o wüsterovské chápanie a definíciu termínu, a na druhej strane kognitívna a zároveň socioterminologická, ktorá musí brať do úvahy vágnosť a dynamiku pojmov, ako aj synonymiu a polysémiu. Príklad BFT budovanej vo Fínsku ukázal potenciál celospoločenského zapojenia do terminologickej práce, ako aj jej pedagogické využitie. Rozsah jednotlivých príspevkov na jednej strane umožňoval väčšinou iba stručné načrtnutie dosiahnutých, plánovaných či požadovaných výsledkov, na druhej strane však samotný prehľad svedčí o značnom objeme spracúvaných dát a ambíciách projektov vo sfére terminológie i normalizácie.

Jana Levická – Miroslav Zumrík
Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, Bratislava